

มงคลตถทีปนิยา ๑

ปจโม ภาโค

ปณามคาถา

[๑] พุทฺโธ โย มงคลตถีนํ	มงคลํ อิติ วิสุสุโต
เทสโก มงคลตถานํ	มงคลนุตํ นมามิหํ ฯ
ธมฺโม โย มงคลตถีนํ	มงคลํ อิติ วิสุสุโต
โชตโก มงคลตถานํ	มงคลนุตํ นมามิหํ ฯ
สงฺฆโม โย มงคลตถีนํ	มงคลํ อิติ วิสุสุโต
การโก มงคลตถานํ	มงคลนุตํ นมามิหํ ฯ
อิจฺเจวํ มงคลานมฺเม	ปณามो สุกโต อหุ
ตพฺพาหสา อหํ หุตฺวา	อนฺตรายวินาสโก
มงคลทีปํ ยนุตํ	มงคลเณ สุตฺเทสิตํ
มงคลสุตฺตนาเมน	วิสุสุตํ อติอาณกํ
มงคลตถญจ ปาณีนํ	กถิตฺตฺสฺสิชฺ เณจ
โกภฺสิทฺทฺเขสุ ยสุสฺสณฺา	จกฺกฺวาเพสุ ปตฺตฺฐา
นानาคนฺุเถสุ สฺารตฺถํ	วิโลเกตฺวา ตมาทีย
ตฺสฺสฺตฺถํ ทีปยิสฺสํ	ตํ สฺุณฺาถ สฺมาหิตาติ ฯ

ปจฺจนาคาถายศฺถ วรรณนา ๒

อุปฺตติกา

[๒] สุตฺตคฺคํ สํวณฺณยนฺเตน หิ ปจฺมํ สุตฺตูปฺตติํ วัตถานญจ
วตฺวา ปจฺจน อตฺถโถ สํวณฺณียเต ตสฺมา สุตฺตูปฺตยาถิ วุจฺเจเต ฯ
สพฺพสฺสุตฺตานญฺหิ อตฺตชฺชมาสยา ปฺรชฺชมาสยา อตฺตูปฺตติกา
ปฺจฺจนาวสฺติกา จาติ จตฺตพฺพิชา อุปฺตติ โหติ ฯ ตตฺถ ทวยตานุ-
ปฺสฺสนาทีนํ สุตฺตานํ อตฺตชฺชมาสยโต อุปฺตติ เมตฺตสฺสุตฺตาทีนํ
ปฺรชฺชมาสยโต อฺรคฺคสฺสุตฺตาทีนํ อตฺตูปฺตติโต วมฺมิกสฺสุตฺตาทีนํ
ปฺจฺจนาวสโต ฯ ตาสฺ ปฺจฺจนาวสฺติอุปฺตติ อีธาธิปฺเปตา ฯ มงฺคฺลสฺสุตฺตมฺปิ
หิ ปฺจฺจนาวสโต อุปฺปชฺชเตว ฯ

[๑] ตตฺตฺราชมฺนุปฺพุพฺพิกา ชมฺพุทีเป กิร ตตฺถ ตตฺถ
นคฺรทฺวารสณฺจาคารสภาทิสฺส มหาชฺชา สนฺนิปฺตติวฺวา หิรฺลฺลยฺสวณฺณํ
ทตฺวาปี นานปฺปการํ สีตาทฺรณาทิกํ พาทิรฺกานํ กถํ กถาเปนฺติ ฯ
เอเกกา กถา จาตฺตมฺมาสจฺจเยน นิฏฺฐาติ ฯ ตตฺถเอกทิวสํ มงฺคฺลกถา
อฺทปาถิ กิณฺนุ โข มงฺคฺลํ กิ ติฏฺฐํ มงฺคฺลํ สุตฺตํ มงฺคฺลํ
มุตฺตํ มงฺคฺลํ โก มงฺคฺลํ ชานาตีติ ฯ อเถโก ติฏฺฐมงฺคฺลิกโถ นาม
ปฺริโส อาท อหํ มงฺคฺลํ ชานามิ ติฏฺฐํ โลเก มงฺคฺลํ ติฏฺฐํ
นาม อภิมงฺคฺลสมฺมตฺตํ ฐปฺปี เสยฺยถิทํ อีเชกจฺโจ กาลสฺเสวฺวญฺจาย
วาทสฺสทฺถํ วา ปฺสฺสตี เวพฺพวลญฺจิสฺส วา คพฺพินิ วา กุมารเก วา
อลงฺกตปฺปฏฺยิตฺเต ปฺญณฺณมฺมํ วา อลฺลโรหิตมจฺจํ วา อาชฺลฺลณฺณํ
วา อาชฺลฺลณฺณรํ วา อฺสภํ วา คาวี วา กปฺปิตํ วา ยํ วา

ปจฺจกาคาถายตถ วณฺณนา ๓

ปนฺนณฺมปิ กิณฺจิ เอวฺรूपิ อภิมงฺกฺลสมฺมตฺ รุปิ ปสฺสติ อิทํ วุจฺจติ
ทิณฺจิมงฺกฺลนฺติ ฯ ตํ สุตฺวา สุตมงฺกฺลโก นามโก ปุริโส อหา
จกฺขุ นามตํ โภ สฺจิมฺปิ อสฺจิมฺปิ สฺนุทรมฺปิ อสฺนุทรมฺปิ มนาปมฺปิ
อมนาปมฺปิ ปสฺสติ ยทิ เตน ทิณฺจํ มงฺกฺลํ สฺยา สพฺพมฺปิ
มงฺกฺลํ สฺยา ตสฺมา น ทิณฺจํ มงฺกฺลํ อปิจ โข ปน สฺตํ
มงฺกฺลํ สฺตํ นาม อภิมงฺกฺลสมฺมโต สทฺโท เสยฺยถิทํ อีเชกฺจโจ
กาลสฺเสวฺกฺจาย วทฺฐมาติ วา วทฺฐมานาติ วา ปุณฺณาติ วา ปุสฺสาติ
วา สฺมฺนาติ วา สิริติ วา สิริวทฺฐมาติ วา อชฺช สฺนุกฺขตฺตํ
สฺมฺหตฺตํ สฺทิวสํ สฺมมงฺกฺลนฺติ เอวฺรूपิ วา ยงฺกิณฺจิ อภิมงฺกฺลสมฺมตฺ
สทฺทํ สฺฐาติ อิทํ วุจฺจติ สุตมงฺกฺลนฺติ ฯ ตํ สุตฺวา มุตมงฺกฺลโก
นามโก ปุริโส อหา โสตํ นามตํ โภ สาธุมฺปิ อสาธุมฺปิ
มनाปมฺปิ อมนาปมฺปิ สฺฐาติ ยทิ เตน สฺตํ มงฺกฺลํ สฺยา
สพฺพมฺปิ มงฺกฺลํ สฺยา ตสฺมา น สฺตํ มงฺกฺลํ อปิจ โข ปน มุตํ
มงฺกฺลํ มุตํ นาม อภิมงฺกฺลสมฺมตฺ คนฺธรสโผณฺจพฺพํ เสยฺยถิทํ
อีเชกฺจโจ กาลสฺเสวฺกฺจาย ปทฺมคนฺธาติปฺปคฺคณฺธํ วา ฌายติ
ปุสฺสทฺนตฺกณฺจํ วา ขาทติ ปจฺวี วา อามสฺติ หริตสฺสสํ วา
อลฺลโคมยํ วา กจฺนปํ วา ติลวาทํ วา ปุปฺผํ วา ผลํ วา อามสฺติ
ปุสฺสสมตฺติกาถา วา สมฺมา ลิมฺปติ ปุสฺสสาณฺฑกํ วา นิวาเสติ
ปุสฺสเวจฺนํ วา ธาเรติ ยํ วา ปนฺนณฺมปิ กิณฺจิ เอวฺรूपิ
อภิมงฺกฺลสมฺมตฺ คนฺธํ วา ฌายติ รสํ วา สายติ โผณฺจพฺพํ
วา ผุสฺติ อิทํ วุจฺจติ มุตมงฺกฺลนฺติ ฯ เต ตโย อณฺณมณฺณํ

ปฏิจจกถายตถ วณณา ๔

สยณาเปตุํ นาสกขีสุ ฯ ตทญฺเณสุ ปน มนุสฺเสสุ เอกจฺเจ เตสํ
วจนํ คณฺหีสุ เอกจฺเจ น คณฺหีสุ เย น คณฺหีสุ เต เตหิ
สพฺธิ วิวทีสุ ฯ ये तिฏฺฐมङ्กลิกสฺส วจนํ คณฺหีสุ เต तिฏฺฐญฺเวย
มङ्กลนฺติ คตา ये อิตเรสํ วจนํ คณฺหีสุ เต สุตฺตญฺเวย
มङ्กลํ มุตฺตญฺเวย มङ्กลนฺติ คตา ฯ เอวมยํ มङ्กลกถา สกถชมฺพุทฺธิเป
ปากฎา ฯ

[๔] อถ สกถชมฺพุทฺธิเป มนุสฺสา कुम्पकुम्पा หุตฺวา กิ นุ
โฆ มङ्กลนฺติ มङ्กลานิ จินฺตยีสฺส ฯ เตสํ มนุสฺसानํ อารกฺขเทวตาปี
มนุสฺสโต ตํ กถํ สุตฺวา ตเถว มङ्กลานิ จินฺตยีสฺส ฯ เอเตเนว
อุปาเยน มนุสฺसानํ อารกฺขเทวตานํ มิตฺตา ญุมฺมเทวตา ตาสํ
मितฺตา อากาสญฺจเทวตา ตาสํ มิตฺตา จาตุम्मหาราชิกา เทวตา
ฯเปฯ สุตฺตสึเทวตานํ มิตฺตา อกนิฏฺฐเทวตาติ ตโต ตโต ตํ
กถํ สุตฺวา कुम्पकुम्पा หุตฺวา เทวพรหฺมาโน มङ्กลานิ จินฺตยีสฺส ฯ
เอวํ ยาวทสฺสทสฺสจกฺวาเพสุ สพฺพตฺถ มङ्กลจินฺตา อุทฺปาติ ฯ
อุปฺปนฺนา จ सा इति मङ्गलनृति विनियमप्रतदायेव त्वात्स
वसฺसानิ อญฺจาสิ ฯ ตทา สพฺเพ เทวมนุสฺสา จเปตฺวา อริยสาวเก
ทิฏฺฐสฺสตมฺตวเสน ติธา ภินฺนา ฯ เอโกปี อิทเมว มङ्กลนฺติ
ยถาญฺจโต นิฏฺฐจฺจโต นาโหสิ ฯ อถ สุตฺทราวาสเทวา มนุสฺसानํ
จิตฺตํ ลตฺวา ทฺวาทสนฺนํ วสฺसानํ อจฺจเยน สมฺมาสมฺพุทฺโฆ
มङ्กลํ กถยิสฺสตีติ มนุสฺสสฺเป वेจิริตฺวา อารโจะนฺติ ฯ อถ
ทฺวาทสฺวสฺสจฺจเยน ตาวตีสฺสา เทวตา สมฺคณฺตฺวา สกํ เทวินทํ

ปฏิจจกถาถายตถ วณณนา ๕

อุปลงฺกมิตฺวา มาริส มงฺกลปญฺหา สมฺภูจฺจिता เอเก ทิฏฺฐํ
มงฺกลนฺตฺติ วทนฺตฺติ เอเก สุตฺตํ เอเก มุตฺตํ ตตฺถ มยฺยจ
อญฺเฌ จ อนิฏฺฐจฺจตฺตา สาธุ วต โน ตฺวํ ยถาสภาวโต
พฺยากโรหิตฺติ อหํสุ ฯ สกฺโก อยํ มงฺกลกถา กตฺถ ปจฺมํ
สมฺภูจฺจิตาติ ปุจฺฉิ ฯ มนุสฺสโลเกติ ฯ กตฺถ วสติ ภควาติ ฯ
มนุสฺสโลเกติ ฯ สกฺโก เตนฺหิ เอถ มาริสา ตํ ภควนฺตํ
ปุจฺฉามาติ วตฺวา ตฺวํ ภควนฺตํ ปุจฺฉาติ เอกํ เทวปฺตฺตํ
อาณมาเปตฺวา เทวคณฺมาทาย เขตฺวานํ อากฺขณฺติ ฯ อถ โส
เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ จตฺวา มงฺกลปญฺหํ
ปุจฺฉิ ฯ ภควา ตสฺส ตํ ปญฺหํ วิสฺสชฺเชนฺโต อิมํ สุตฺตมภาสีติ ฯ

อยนฺตาเวตฺถ อุปฺปตฺติกถา ฯ

สุตฺตวตฺถุถานํ

[๕] ตตฺถ เอวมฺเม สุตฺตนฺตฺยาทิ นิตานวจนํ ปจฺมมหาสงฺคีตฺติกาเล
ธมฺมํ สงฺกายนฺเตน มหากสฺสปฺตฺเถเรณ ปุฏฺฐเณ อานนฺทตฺเถเรณ
ปญฺจนฺนํ อรหนฺตสฺตานํ วุตฺตํ ฯ พหู เทวา มนุสฺสา จาติ เอกคาถา
เทวตฺยา ฯ อเสวนา จ พาลานนฺตฺยาทิกกา เอกาทสคาถา ภควตา ฯ
อิทฺมโวจ ภควา อตฺตมฺนา सा เทวตา ภควโต ภาสีत् อภินนฺทิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ตตฺถเอวมนฺตรชายิตฺติ นิคมวจนมฺปิ อานนฺทตฺเถเรณ
วุตฺตํ ฯ ตเทตฺตํ สพฺพมฺปิ สโมชานेतฺวา มงฺกลสุตฺตนฺตฺติ วุจฺจติ ฯ
กิมตฺถํ นิตานนิกมวจนนฺตฺติ เจ ฯ สุตฺตตฺสฺส ติวิชกฺลฺยาณปริปฺรณฺตฺถํ ฯ

ปฐมาภายตถ วณณา ๖

มณฑลสุตตมปี หิ นินาเนน อาทิกุลยาณิ นิคเมน ปริโยसानกกุลยาณิ
ตทุภยมชฺเฒน มชฺเฒกกุลยาณนุติ ฯ

อิทเมตถ สุตตวตถานัน ฯ

นินานสุต จ ปฐมาภาย จ อตถวณณา

[๖] อิทานิ ยนฺตํ มณฑลสุตตสฺส ปฐมาภายโต อุปฺปตฺตี
วิภาเวเนเตน วุตฺตํ นินานํ ตสฺเสวมตฺโต เวทิตพฺโพ ตตถ
เอวมเม สุตฺนุติ เอตถ มยาสทฺทตฺโต เมสทฺโท โสตทวาร-
วิญญาณตฺโต สุตฺสทฺโท อาการนิตฺสสนาวธารณตฺโต เอวีสทฺโท ฯ
อาการตฺเถน เहेเตน เถโร นานานยปฺริปฺณณํ ชมฺมตถเทสนา-
ปฺปฏิเวชคมฺภีริ สพฺพสฺสคฺเตหิ สกสฺสกาसानุรูปฺมปลกฺขณียสกาวิ สตฺถ
วณฺณํ ตํ สพฺพปฺปการเนน โโก สมตฺโต วิญญาตุํ อถโข มยาปฺปี
เอเกนากาเรน สุตฺตํ โสตวิญญาณปฺพุพฺพกฺมาย โสตวิญญาณวิธิยา
อุปฺจาริตฺนุติ ทิเปติ ฯ นิตฺสสนตฺเถน อิทานิ วตฺตพฺพํ สกฺลํ สุตฺตํ
นิตฺสเสติ ฯ โส หิ นานํ สยมฺภุ น มยา อิทํ สจฺฉิกตฺนุติ
อตฺตานํ ปฺริโมเจนฺโต เอวมเม สุตฺนุตฺยาห ฯ มยา เอวํ อิทํ
วุจฺจมานํ สุตฺตํ สุตฺนุตฺยตฺโต ฯ อวธารณตฺเถน ตมตฺถโต
พฺยลฺลชฺชนโต วา อนฺนมนนฺธิกํ เอวํ น อญฺญถา ทฏฺฐพฺพนุติ ทิเปติ ฯ
โส หิ อตฺตโน ธารณพลํ ทสฺเสนฺโต สตฺตทานํ โสตฺถกมฺยตฺ
ชเนนฺโต เอวมเม สุตฺนุตฺยาห ฯ ตํ เม สุตฺตํ เอวํ
อิทิสเมวาทฺยตฺโต ฯ

ปจฺจกาคาถายตฺถ วณฺณนา ๗

[๗] เอกํ สมยฺหฺนฺติ เอกํ กาลํ เอกสฺมี วา กาลเ ๑

สาวตฺถิยฺหฺนฺติ ปุพฺเพ สาวตฺถสฺส นาม อิติโน นิवासณฺญจฺานตฺตา
สาวตฺถิติ ลทฺชฺนามเก นกเร ๑ สมิปฺตฺถเ เหตุถ ภูมฺมํ ๑

วิหฺรตีติ เอกํ อิริยาปถพาชนํ อปเรน อิริยาปถน วิจฺฉินฺหิตฺวา
อปฺริปฺตฺนตฺมํ อตฺตภาวํ หฺรติ ปวตฺเตติ ๑

เซตฺวนนฺติ เซตฺน นาม ราชกุมารน โรปิตสํวทฺษิตตฺตา
เซตฺสฺส วนฺนฺติ เซตฺวานนฺติ ลทฺชฺนามเก ๑

อนาถปิณฺฑิกสฺสาติ อนาถานํ ปิณฺฑิโก อेतฺถ อตฺถิติ
อนาถปิณฺฑิกโกติ ลทฺชฺนามกสฺส คหปฺติโน ๑

อาราเมติ เตน จตฺตฺปฺลยฺวาสโกฏฺฐิหิรณฺยปฺริจฺจาเคน นิฏฺฐาปิเต
มหาวิหฺาเร ๑

[๘] อถาติ อวิจฺเจทฺตฺถเ นิปาโต ๑ โขติ อธิการนฺตร-
นิตฺสฺสนตฺถเ ๑ เตน อวิจฺฉินฺนํเยว ตตฺถ ภาควโต วิหฺาเร
อธิการนฺตรมฺหฺปาทีติ นิตฺสฺเสติ ๑ กิณฺตฺนฺติ อาห อณฺยตรา
เทวตฺตาตฺยาที ๑

ตตฺถ อณฺยตราติ นามโคตฺตโต อปากฺฐา เอกา ๑ เทวตฺตาติ
เหตฺมํ อิตฺถิปฺริสฺสาธารณํ นามํ ๑ อิทฺ ปน ปฺริโสเอว เทวตฺตาติ
วฺจฺจโต ๑ เทวปฺจฺจโตตฺตฺยฺจฺจโต ๑

ปจฺจกาคาถายตฺถ วณฺณนา ๘

อภิกฺกนฺตตาย รตฺตียาติ ปริกฺขิณาย ปจฺมยามสงฺฆาตาย
รตฺตียา ฯ อภิกฺกนฺตา ภาเน รตฺติ นิกฺขนฺโต ปจฺโม ยาโมคฺยาทีสุ
วีย เหตุถ อภิกฺกนฺตสทฺโท ขเย วตฺตติ รตฺติสทฺโท ปจฺมยามे ฯ

อภิกฺกนฺตวณฺณาติ อภิฐปฺจฺฉวิ ฯ

อภิกฺกนฺตเตน วณฺเณน สพฺพา โอบาสยฺ ทิสาคฺยาทีสุ
วีย เหตุถ อภิกฺกนฺตสทฺโท อภิฐเป สุวณฺณวณฺโณ ภควาคฺยาทีสุ
วีย วณฺณสทฺโท ฉวียฺ ฯ

เกวลกปฺปนฺติ อนนฺเสสฺ สมนฺตโต ฯ เกวลสทฺทสฺส เหตุถ
เกวลปฺริปฺณฺณํ ปฺริสทฺทํ พุรฺหมจฺริยนฺตฺยาทีสุ วีย อนนฺเสสตา
อตุโถ เกวลกปฺปี เวพฺวนํ โอบาสตฺวาตฺยาทีสุ วีย สมนฺตภาโว
กปฺปสทฺทสฺส อตุโถ ฯ

โอบาสตฺวาติ อากาย ฝริตฺวา จนฺทสุริยา วีย เอโกภาสฺ
กริตฺวาตฺยตุโถ ฯ

เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺติ ยตฺถ ภควา นิสิตฺติ ตตฺถ
คตา ฯ ภูมฺมตฺเถ กรณฺวจฺนํ เหนฺติ ฯ เยน วา นานปฺปการคฺคณฺวิเสสา-
ธิปฺปายสงฺฆาเตน การณฺเนน ภควา เทวมนฺุสเสหิ อุปสงฺกมิตพฺโพ
เตน การณฺเนน อุปสงฺกมิตฺติ อตุโถ ฯ

[๕] อุปสงฺกมิตฺวาติ อุปสงฺกมนาวสานทีปฺนํ ฯ เอวํ วา คตา
ตโต อาสนฺนตฺรํ สตฺถุสมีปฺสงฺฆาตฺ จานํ คนฺตฺวาติปฺยตุโถ ฯ

อภิวาทฺตฺวาติ วนฺทิตฺวา ฯ

ปฐมาภายตถ วรรณนา ๕

เอกมนุตฺติ เอโกกาสิ เอกปสุสิ ฯ ภวานปุสฺกเมตฺติ ฯ
ภุมมตฺเต วา อุปโยควจฺน์ เอโกกาเสตฺยตฺโต ฯ

อฏฺฐาสีติ จานํ กปฺเปสิ จิตา อโหสีตฺยตฺโต ฯ อติปจฺจโต
จานํ อติปฺรโต อจฺจาสนฺเน อติทฺูเร ปฏฺิวาเต อุนฺนตฺปฺเทเส
จानนฺติ ฉฏฺฐจานโทเส วชฺเชตฺวา จิตา หิ เอกมนฺตํ จิตา นาม ฯ
กสฺมา ปนายํ น นิสีทติ ฯ ลหฺนฺิวตฺตฺติตฺตฺกามตฺาย ฯ เทวตา หิ
กิลฺยจิทฺเว การณํ ปฏฺิจจ อสุจิปฺูริตฺตํ วจฺจฏฺฐจานํ วิย มนุสฺสโลกํ
อากจฺฉนฺติ ปกตฺิยา ปเนตาสํ โยชนสฺตปฺปฏฺุติ มนุสฺสโลโก
ทฺุคฺคนฺชตฺาย ปฏฺิจฺจโโล โหติ น ตตฺถ อภฺิรมนฺติ เตนายํ
อากตฺกิจจํ กตฺวา ลหฺนฺิวตฺตฺติตฺตฺกามตฺาย น นิสีทติ ฯ

[๑๐] เอวํ เอกมนฺตํ จิโต โส เทวปฺุตฺโต ทสฺสทฺสจฺกฺกวาเพสุ
เทวพฺุรหฺมาโน มงฺกฺลปฺลยหํ โสตฺตฺกามตฺาย อิมสฺมี จกฺกวาเพ
สนฺนิปตฺติตฺวา เอกวาลคฺคโกลฺลิวโโอกาสฺมตฺเต ทสฺมปิ วิสฺมปิ ตีสฺมปิ
จตฺตาพีสฺมปิ ปฺลยวาสฺมปิ สฏฺฐจิมฺปิ สตฺตตฺติมฺปิ อสีตฺติมฺปิ สฺขุมตฺตภาเว
นิมฺมินิตฺวา สพฺเพ เต อตฺกฺกมฺม วิราชฺมานํ ปฺลยตฺตปฺปวฺรพฺุทฺธาเส
นิตินฺนํ ภกฺวนตฺตํ ปฺริวาทฺตฺวา จิตฺเต ทิสฺวา ตสฺมี สฺมเย อนากตฺานมฺปิ
สกลชฺมพฺุทฺธิปกาณํ มนุสฺसानํ เจตฺสา เจโตปฺริวิตฺกมฺมณฺณาย สพฺพ-
เทวมนุสฺसानํ วิจิกฺกฉาสลฺลสฺมทฺุชฺรณฺตฺถํ ภกฺวนตฺตํ ปฺุจฺฉิ ฯ เตน
วตฺตํ เอกมนฺตํ จิตา โข สาทฺยฺาหิ ฯ

ปจฺจนาคากายตฺถ วณฺณนา ๑๐

[๑๑] ตตฺถ คากายาติ อกฺขรปทํ นียमितฺวา กถิตฺน
วจนฺเนาตฺยญฺจกถายํ วุตฺตํ ฯ ตตฺถ ปาทสงฺฆาเต ปเท อกฺขโร
อกฺขรปทนฺตฺยตฺโถ ยฺชฺชติ ฯ ตถา หิ

เอกปาทกฺขรานํปี นียโม ฉนฺทลกฺขณํ

จตุปฺปาทกลานนฺตฺย นียโม วุตฺตติลกฺขณนฺติ

ฉนฺทวุตฺติปฺปทีเป วุตฺตํ ฯ อปีจ อกฺขรนียโม ฉนฺทํ ครุสฺสฺสนียโม
ภเว วุตฺตตีติ สนฺธิพาลาวตารเ เจว ยชฺฆมานรวินฺโดยญฺมิชฺชนโสสม-
มารุตฺนภสงฺฆาเตหิ ย ร ต ภ ช ส ม นาติ อิมฺเห อกฺขเรหิ นียโม
อุปฺลกฺขิตฺโถ วิธวิเสโส อวชฺชํ ฉาเทตีติ ฉนฺทํ นาม ภเว
ครุหิ จ ลหุหิ จ นียโม วุจฺจติ เอตฺยาติ วุตฺติ นาม ภเวติ
ตฺถญฺญีกายญฺจ วุตฺตตฺตฺตา อกฺขโร ว ปทํ อกฺขรปทนฺตฺยตฺโถ
ยฺชฺชติ ฯ อกฺขรคฺคหณฺน เหตุถ ยการาทโย อญฺจกฺขรา ว คหิตา
เยสํ วเสน ยคณาทินามํ ลภนฺติ อญฺจ คณา ฯ ตตฺถ อกฺขรนียโม
วณฺณวุตฺเต ลพฺภติ ตตฺถ จ มคฺโณ ตฺติครุ นคฺโณ ตฺติลหุ ฯ
ครุสฺสฺสนียโม ตฺย มตฺตาวุตฺเต ตตฺถ จ มคฺโณ ทฺวิกฺรุ นคฺโณ
จตุลฺลหุ ฯ เสสา คณา ตฺย อุมฺยตฺถ เอกสฺทิสฺสาคิ ฯ

[๑๒] อชฺฌณาสีติ อภาสิ ปุจฺฉนฺติ อตฺโถ ฯ อธิติ เจตํ
อุปฺสคฺคมตฺตํ ฯ

พหุติ อเนกา ฯ

เทวาติ จาตุมฺมหาราชิกาทโย อุปฺปตฺติเทวา ฯ มนุสฺสฺสาคิ ชมฺพฺพิป
กา ชนา ฯ

ปจฺจกาคาถายตฺถ วรรณนา ๑๑

มฺงฺคฺลานํตี สพฺพสมฺปตฺติยา วุฑฺฒิปฺปตฺติการณํตี อตฺถโถ
เตนญฺจกถายํ มฺงฺคฺลนฺติ อิมํฮี สตฺตฺตฺตํตี มฺงฺคฺลนํตี อิทฺธี วุฑฺฒินฺนํ
ปาปฺพนฺตํตี อตฺถโถตี วุฑฺฒํ ๑ สทฺทหนํตียมฺปี มฺงฺคฺลนฺติ เอตฺถ
มคฺคิ คตฺติยนฺติ ชาติวตฺถํ วตฺวา มฺงฺคฺลนํตี กิริยาปทํ วุฑฺฒํ ๑
อิการนฺโต หิ มคฺคิชาติวตฺถํ เตน นิปฺพนนฺนรฺรูปํ พินฺทาคโม โหตี ๑

อจินฺตยฺนฺติ จินฺตยฺนํ ๑

อากฺขมฺมานํตี อิจฺฉมฺมานา ปญฺจยมฺมานา ๑

โสตฺถานนฺติ โสตฺถิกาวํ สพฺพเพสํ โสภณํ ทิฏฺฐชมฺมิก-
สมฺปรายิกชมฺมานมตฺถิตนฺตฺยตฺถโถ ๑

[๑๓] พฺรหฺมํตี อัจฺจกฺข เทเสหิ ๑ อุตฺตมฺนฺติ วิสิฏฺฐํ ปวํ
สพฺพโลกहितฺสฺสขาวํ ๑ เอตฺถ จ ยถา

วํ วรฺสฺสฺส ราชิสฺส วเร อญฺจ ททามิ เตติ

เอตฺถ เภทชจฺจาเปกฺขวเสน วจนภโถ กโต ตถา มฺงฺคฺลนํตี
ภททาเปกฺขวเสน มฺงฺคฺลนฺติ ชจฺจาเปกฺขวเสน จาตี ทญฺจพฺพํ ๑
อญฺจกถายนฺตฺย ภควา พฺรหฺมํตี มฺงฺคฺลนฺตฺตมฺนฺติ เอกํ อชฺฉณฺสิโตปี
อปฺปํ ยาจิโต พนฺททายโก อูพารปฺริโส วิย เอกาย คากถาย
ตีณิ มฺงฺคฺลนํตี วตฺวาตี วุฑฺฒํ ๑

[๑๔] ปญฺจยวตฺถํ นามายํ คากถา ๑

สเมสฺส สินฺนฺตฺโต เชน ปจฺจยวตฺถํ ปกิตฺติตนฺติ

หิ วุฑฺฒิตฺถเย วุฑฺฒํ ๑

ปฏิจจกถายตถ วณณนา ๑๐

ตตถ สเมฐติ ทุติยจตุตถปาทสงฺขาเตสุ สมปาเทสุ ฯ
สินธุโตติ จตุรกุขรโต อุทฺธิ ฯ นิตฺตสมมตฺตเมตฺติ มงฺคลานิ
อจินฺตยฺนฺติ เอตถ ปจฺมกุขรโตปิ ชกณฺสฺส ทสฺสนโต ฯ

เขนติ ชกณฺเนน ฯ ปกิตฺติตนฺติ กถิตฺติ ฯ ปจิตฺตพฺพโต ปจฺยา
จ สฺวา จตุรราวตฺเตน ปรีวตฺตพฺพโต วตฺตตฺตยฺจาติ ปจฺยวตฺตํ ฯ
ปจฺมตฺตียปาทสงฺขาเตสุ ปน วิสเมฐ อาทุยกุขรโต อุทฺธิ สกณฺนคณา
น สนฺติ อญฺเณ อนิวาริตา ฯ

ปฏิจจกถายตถ วณณนา ฯ
